

Charter voor Biodiversiteit in Vlaanderen

Tussen het gemeentebestuur van **Haacht**, hier vertegenwoordigd door Armand Van Cappellen (burgemeester) en Steven Swiggers (schepen van milieu) enerzijds en **Natuurpunt Haacht**, vertegenwoordigd door Bernard Lemaitre anderzijds wordt het hierna volgende **'Charter voor Biodiversiteit in Vlaanderen'** afgesloten.

Met dit charter reikt Natuurpunt Oost-Brabant alle overheden en alle ruimtegebruikers de hand om dringend en effectief – in praktijk en op het veld – samen te werken om het verlies van biodiversiteit tegen 2010 terug te dringen, ook in onze regio. Het baseert zich op de internationale verdragen tussen de Europese regeringen op de Göteborg-top in 2001 en tussen nationale regeringen op de VN-duurzaamheidstop in Johannesburg in 2002.

Het charter legt de prioriteit bij de meest bedreigde en kwetsbare ecosystemen, met hun leefgebieden en soorten, waarvoor onmiddellijk beleidsmaatregelen en acties ter behoud en herstel nodig zijn.

Het samenwerkingsverband structureert zich rond 4 pijlers:

- kennis (samenbrengen van gegevens)
- communicatie (tussen partners onderling en naar het grote publiek toe)
- betrokkenheid (stimuleren van doelgroepen en middenveld)
- concrete actie (behoud en herstel van leefgebieden en soorten in de praktijk)

Het actieprogramma bevat 12 punten die concreet dienen opgenomen te worden en die nadere en gebiedsgerichte uitwerking krijgen in overleg met vertegenwoordigers van de afdelingen van Natuurpunt Oost-Brabant.

Plaats:

Datum:

voor het gemeentebestuur Haacht,

voor Natuurpunt Haacht,

.....

.....

De ondertekenaars erkennen dat wereldwijd, maar ook in eigen regio:

- de biodiversiteit* – en met name de samenhang van alle levende wezens (planten, dieren en mensen) in goed functionerende ecosystemen – op een onnatuurlijk **hoog en verontrustend tempo achteruitgaat**, en dit door toedoen van de mens, wat nog versterkt wordt door de wereldwijde klimaatverandering als gevolg van menselijk handelen.
- de aantasting van de biodiversiteit en het verlies van de diensten die er door geleverd worden (water-, bodem- en voedselkringloop, regeneratie van natuurlijke hulpstoffen, beheersing van plagen- en vervuiling, chemisch- en genetisch reservoir...) **onverantwoord negatieve gevolgen kan hebben voor de welvaart** van mens en maatschappij op mondiale tot lokale schaal.
- de biodiversiteit en de natuurlijke leefomgeving tevens **van cruciaal belang zijn voor het welzijn** van mens en maatschappij en met name voor de gezondheid, de recreatie, de educatie, de (culturele) inspiratie en de keuzevrijheden.
- de biodiversiteit in een gevarieerd en informatief landschap **een kans is voor een streek en haar bevolking**, en in belangrijke mate bijdraagt tot de leefbaarheid van de (woning)omgeving en het welbehagen. De samenhang van natuur, landschap en cultuurhistorie bepaalt mee de streekidentiteit en het attractief zijn van een regio voor bewoners en bezoekers (toerisme en recreatie).
- bij het terugdringen van de achteruitgang van de biodiversiteit het noodzakelijk is dat op alle beslissingsniveaus de **verschillende overheden en actoren hun verantwoordelijkheid nemen en verhinderen dat de problemen afgewenteld worden** op andere regio's en continenten én op de komende generaties.
- dat Vlaanderen – **als Europese centrumregio** – een bijzondere verantwoordelijkheid en voorbeeldfunctie heeft voor de bescherming van de biodiversiteit en het duurzaam gebruik van de ruimte.
- bij het behoud, ontwikkelen en beleven van de biodiversiteit in een kwaliteitsvolle natuur en een gaaf landschap het betrekken van zoveel mogelijk mensen bij het behoud, ontwikkelen en beleven van biodiversiteit in een kwaliteitsvolle natuur en dit volgens het principe '**natuur en landschap voor iedereen**'. **Samenwerking tussen overheden en organisaties van het middenveld** is hierbij zeer belangrijk.
- voor de biodiversiteit niet alleen de overheden een belangrijke verantwoordelijkheid moeten opnemen, maar dat daarnaast **alle actoren en gebruikers die bij de landelijke ruimte betrokken zijn**, moeten bijdragen aan het behoud en de ontwikkeling van de verscheidenheid van kenmerkende soorten in de ruimte aan hen toegekend.
- voor acties naar het behoud en het ontwikkelen van de biodiversiteit een '**doelgroepenbeleid**' **noodzakelijk** is waarbij de verschillende gebruikers van het landelijk gebied gesensibiliseerd en aangemoedigd worden om te komen tot een 'wise-use' en een zodanig gebruik dat ook leefgebieden van de bijzondere en kwetsbare soorten (rode lijsten*) terug worden versterkt.
- voor het behoud en het herstel van de biodiversiteit op lokaal en regionaal vlak een intensief beleid vereist van **bescherming en versterking van natuurgebieden, en dit in samenhang met het gehele landschap**. Tevens moet een milieukwaliteit van zodanig hoog niveau vooropstaan dat tevens aan de voorwaarden voor kwetsbare soorten (rode lijsten) voldaan wordt.
- om tegemoet te komen aan de nieuwe uitdagingen specifieke en voldoende **kwaliteitsvolle leefgebieden als natuurreservaat** moeten worden uitgebouwd, ingericht en beheerd, om de meest bedreigde biodiversiteit snel en op afdoende wijze te vrijwaren.
- het noodzakelijk is een beleid te voeren om de **kleine natuurgebieden en natuurreservaten te ontsnipperen**, te versterken en in te bedden in een netwerk van voldoende 'robuuste' natuur in een kwaliteitsvol landschap.

* **Biodiversiteit** is het aantal en de verscheidenheid aan levende organismen en ecosystemen die aan mekaar via een webvormige structuur ondersteunende diensten leveren zoals de voedselkringloop, en die de voorwaarden in stand houden voor het leven op aarde.

* **Rode lijsten** geven de bedreigde status aan van planten- en diersoorten aan de hand van criteria als mate van achteruitgang, de totale (wereld)populatie, het verspreidingsgebied, de populatiedichtheid of -fragmentatie.

De ondertekenaars engageren zich concreet met volgend 10 puntenplan:

1. aan te sluiten bij de door de IUCN* gelanceerde en door de Europese overheid ondersteunde campagne **'Countdown 2010'*** met de doelstelling het verlies aan biodiversiteit tegen 2010 terug te dringen.
2. de nodige deskundigen en betrokkenen (waaronder Natuurpunt Oost-Brabant) te horen of samen te roepen om de nodige **adviezen en kennis in te zamelen** voor de bijsturing van lopende en de ontwikkeling van bijkomende initiatieven inzake biodiversiteit.
3. het maatschappelijk draagvlak voor de versterking van de leefgebieden en het soortenbeleid te bevorderen door gerichte communicatie met het publiek en door de **betrokkenheid van de mensen** t.o.v. de omgevende natuur en het landschap te vergroten.
4. het beleid en de maatregelen m.b.t. biodiversiteit af te stemmen en te heroriënteren op **duidelijke en meetbare doelen** m.b.t. leefgebieden en soorten, volgens vast te leggen prioriteiten en een concreet stappenplan.
5. voorrang te geven aan de meest bedreigde en kwetsbare leefgebieden, dier- en plantensoorten en **kwetsbare ecosystemen** waarbij een bovenregionale en (inter)nationale verantwoordelijkheid in het spel is. Hierbij worden de Vlaamse 'rode lijsten' en de Europese Habitat- en Vogelrichtlijn* als leidraad gebruikt.
6. voor het werkgebied de bestaande gegevens over de soorten en de leefgebieden van de **Vlaamse 'rode lijsten' en de Europese habitatrichtlijn** overzichtelijk samen te brengen, gebruik makend van de biologische waarderingskaart, de verspreidingsatlassen en de informatie van plaatselijke deskundigen (waaronder Natuurpunt Oost-Brabant).
7. op basis van deze prioriteiten de **eigen beleidsplannen** (provinciaal natuurbeleidsplan, gemeentelijke GNOP's, ruimtelijke uitvoeringsplannen, beheersplannen...) actiegericht, bondig en met duidelijke doelstellingen naar soorten en habitats te herwerken onder coördinatie van een deskundige begeleidingsgroep (met Natuurpunt Oost-Brabant).
8. de diverse voorgestelde acties met **midelen en mensen** door het bestuur te laten goedkeuren. Deze acties veronderstellen een versterkte samenwerking met de doelgroepen, waaronder de natuurbeweging en andere ruimtegebruikers.
9. de initiatieven ter versterking van de biodiversiteit uitgaande van burgers verenigd in **organisaties van het middenveld** (waaronder Natuurpunt Oost-Brabant) te ondersteunen.
10. het beleid vervolgens te richten op de **duurzame instandhouding** van de bestaansvoorwaarden van de desbetreffende leefgebieden en soorten.

* IUCN is 'The World Conservation Union', die ongeveer meer dan 10.000 wetenschappers en experts uit 181 landen op regelmatige basis samen brengt rond het duurzaam gebruik van natuurlijke hulpbronnen.

* **Countdown 2010** is een wereldwijd samenwerkingsverband van landen, regio's en organisaties die het verlies aan biodiversiteit tegen 2010 willen terug dringen, in uitvoering van de internationale verplichtingen zoals vastgesteld op de Wereldduurzaamheidstop van de Verenigde Naties in Johannesburg (2002) en de Europese top van regeringsleiders in Göteborg (2001).

* **Europese habitat- en vogelrichtlijnen** bepalen dat elk land van de EU voor zijn grondgebied specifieke zones moet aanduiden waar de op Europees vlak meest bedreigde en kenmerkende fauna en flora (benoemd in bijlagen van de richtlijnen) duurzaam kan in stand gehouden worden en waarbij gestreefd wordt naar een samenhangend Europees netwerk van natuurgebieden (Natura 2000 netwerk).

Concrete acties voor de Gemeente Haacht

Actiepunt 1

Visievorming en verbetering van de natuur

De natuurgebieden in de gemeente Haacht maken deel uit van het Vlaams Ecologisch Netwerk. Via deze gordel van natuurgebieden probeert het Vlaams Gewest een aaneengesloten natuurgebied te vormen. Als dat hier en daar niet lukt dan probeert men toch de natuur in de tussengebieden te stimuleren.

De gemeente zal deze visie verder detailleren en gebruiken bij de uitwerking van het beleid, zoals o.a. het gemeentelijk ruimtelijk structuurplan en het gemeentelijk milieubeleidsplan.

Actiepunt 2

Natuur in landbouwgebied

Landbouwgebieden vormen niet alleen belangrijke verbindingsgebieden tussen natuurgebieden maar ze zijn ook het habitat voor een aantal soorten. Door de moderne landbouwtechnieken komen deze soorten echter onder druk.

De gemeente zal de nodige acties nemen om de landbouwers te stimuleren in het nemen van maatregelen die bijdragen tot het behoud van de biodiversiteit in landbouwgebied.

Actiepunt 3

Bermbeheer

De gemeente zal in een bermbeheersplan maatregelen voorstellen om de natuurwaarde van de bermen te verhogen. De gemeente verbindt er zich toe om de maatregelen nauwgezet uit te voeren.

Actiepunt 4

Trage wegen

De gemeente inventariseert de trage wegen, stelt ze open en maakt ze kenbaar aan het publiek.

De gemeente beschermt en onderhoudt deze trage wegen op een dusdanige wijze dat de natuurwaarde er toeneemt.

Concreet betekent dit:

- De trage wegen worden niet, of zo weinig mogelijk, verhard. Als er toch verharding nodig is, dan zal de breedte van de verharding beperkt worden. De materiaalkeuze voor de verharding is van die aard dat de impact op de natuur minimaal is.
- De biodiversiteit in de aangrenzende bermen wordt beschermd en verbeterd. Houtkanten worden behouden of aangeplant.
- Gemotoriseerd vervoer zoals quads, terreinwagens, e.d. worden geweerd.

Actiepunt 5

Lichthinder

De gemeente evalueert het gebruik van de verlichting en zal de schadelijke impact op de dieren verminderen. Dit kan bijvoorbeeld door:

- de duurtijd van de verlichting aan te passen.
- de installatie aan te passen zodat er zuinig met energie omgegaan wordt.

Actiepunt 6

Mobiliteit

De gemeente stimuleert het gebruik van alternatieve vervoermiddelen in plaats van de klassieke auto's. Hierdoor wordt niet alleen CO₂ bespaard, maar wordt ook de uitstoot van allerlei schadelijke stoffen vermeden. Bij de (her-) aanleg van wegen heeft de gemeente oog voor de fietsgebruiker.

Actiepunt 7

Zet communicatiekanalen open voor natuur

De gemeente zal zijn inwoners sensibiliseren voor de natuur. Door allerlei laagdrempelige projecten aan te kondigen poogt men interesse voor de natuur op te wekken.

De gemeente informeert zijn inwoners over de inrichting van natuurvriendelijke tuinen. O.a. kandidaat-bouwers krijgen een informatiefolder.

Actiepunt 8

Sensibiliseer de bevolking om pesticiden te vermijden

Pesticiden zijn zeer slecht voor het milieu. De gemeente zal de bevolking inlichten over alternatieve bestrijdingsmethodes.

Actiepunt 9

Zwaluwen

Het aantal huis- en boerenzwaluwen gaat in Vlaanderen sterk achteruit. In Haacht zijn er nog kolonies van huiszwaluwen, maar hun aantallen schommelen jaarlijks.

De gemeente zal een studie uitvoeren naar de toestand van de zwaluwen en de nodige maatregelen nemen ter verbetering van het zwaluwenbestand zoals bijvoorbeeld het uitwerken van een subsidiereglement en het bevorderen van de plaatsing van kunstnesten.

Actiepunt 10

Bestrijd exoten

De gemeente informeert de bevolking over de gevaren van (invasieve) soorten. De gemeente neemt de nodige acties om invasieve soorten te bestrijden.

Actiepunt 11

Adopteer één of meerdere soorten

De gemeente neemt deel aan het “provinciale prioritaire soorten”-project. De gemeente zal één of meerdere prioritaire soorten adopteren en hiervoor gepaste beheermaatregelen nemen.

Actiepunt 12

Bedreigende soorten

De gemeente zal de bevolking inlichten hoe men kan voorkomen dat vossen en steenmarters schade aanrichten.

Werk mee aan biodiversiteit

